

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

14 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

președinte

judecători

Ursache Petru

Toma Nadejda

Nicolaev Ghenadie

Timofti Vladimir

Moraru Petru

judecând, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Devder Djulieta și de partea vătămată Suvac Boris, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2016, în cauza penală în privința lui

Colța Lilia Ion, născută la XXX, originară și domiciliată XXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 31.10.2014 – 27.11.2015;*
2. *Instanța de apel: 22.12.2015 – 25.05.2016;*
3. *Instanța de recurs: 04.08.2016 – 14.02.2017.*

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27 noiembrie 2015, Colța Lilia Ion a fost achitată de sub învinuirea imputată în baza art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, de către organul de urmărire penală este învinuită inculpata Colța Lilia Ion în aceea că, având scopul însușirii dreptului de proprietate asupra sălii de festivități din XXX cu mărimea de 360 m², costul căreia a fost evaluat la un preț de XXX lei, prin înșelăciune și abuz de încredere a altui fondator al aceleiași întreprinderi, Suvac Boris, cu cota parte 50%, a substituit prima filă a autorizației de construcție nr. 48 din 26.11.2010, emisă de primăria XXX, în care era indicat că solicitant al respectivei autorizații era SRL XXX, cu altă filă, în care era indicat că solicitant al autorizației de construcție este persoana fizică Colța Lilia.

Ulterior, în același scop Colța Lilia, folosind autorizarea de construcție nr. 48 din 26.11.2010 a primăriei XXX, ce conținea date false, a întocmit actul de

recepție finală a sălii de festivități indicate mai sus pe care l-a avizat la unele din organele competente, pentru a trece în proprietatea sa localul respectiv.

La începutul lunii iulie 2014 Colța Lilia a încercat să avizeze actul de recepție finală a sălii de ceremonii la arhitectul șef al XXX, însă din cauze independente de voința ultimei, actul nu a fost semnat și însușirea dreptului de proprietate asupra sălii de ceremonii nu și-a produs efectul.

Acțiunile lui Colța Lilia Ion au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art. 27, 190 alin. (5) Cod penal - *tentativă de escrocherie, adică fabricarea actelor false cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în proporții deosebit de mari, însă din cauze independente de voința făptuitorului, infracțiunea nu și-a produs efectul.*

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către procuror și partea vătămată Suvac Boris, care au solicitat:

– **procurorul**, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care Colța Lilia Ion să fie recunoscută vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal și a-i stabili o pedeapsă sub formă de 8 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de administrare în societăți comerciale pe un termen de 5 ani.

În motivarea cerințelor sale a invocat ilegalitatea sentinței de achitare a inculpatei Colța Lilia pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, deoarece vinovăția acesteia este probată prin probe pertinente, administrate în cadrul procesului penal, și anume: declarațiile părții vătămate Suvac Boris, declarațiile martorilor Platon Ion, Știrbu Gheorghe, Andrițchi Fiodor, Crețu Ion, Morari Tudor, Guștiuc Vasile, Sîngereanu Iulian, Muravschi Serghei, raportul de expertiză nr. 5202 din 08.07.2014.

În opinia procurorului, declarațiile inculpatei precum că ea a obținut autorizația de construcție nr. 48 din 26 noiembrie 2010 de la primăria comunei Trebujeni, însă nu poate explica de ce nici un funcționar din cadrul primăriei nu confirmă eliberarea unei asemenea autorizații, urmează a fi apreciate critic, ca fiind doar o versiune de apărare a inculpatei, deoarece vine în contradicție cu probele acumulate în dosar, cu unele din declarațiile sale;

– **partea vătămată Suvac Boris**, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care Colța Lilia Ion să fie recunoscută vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea cerințelor sale a invocat următoarele aspecte:

– instanța de fond a dat o apreciere selectivă, unilaterală probelor și materialelor acumulate în procesul urmăririi penale cât și în procesul examinării în ședințele de judecată, și anume: certificatul de urbanism din 01.04.2002; extras din procesul-verbal cu nr.02 din anul 2002; procesul-verbal al ședinței Comisiei

Ministerului Culturii și Turism din 26.06.2006; declarația lui Colța Lilia Ion depusă pe numele Comisarului CPR;

– instanța nu s-a expus pe marginea scrisorii oficiale eliberate la data de 22 iunie 2015 cu nr. 36/01-08/1024 de către XXX, în baza solicitării avocatului (părții vătămate), prin care s-a confirmat și s-a constatat ilegalitățile comise în procesul eliberării titlului, eliberat cet. Colța Liubovi la 27 mai 2013;

– a menționat, că răspunsul Agenției Relații Funciare și Cadastru a R. Moldova, contrazice categoric legalitatea și probează caracterul ilegal și fraudulos al Titlului de autentificare a dreptului asupra pământului eliberat cet. Colța Liubovi Matvei în baza căruia acesteia i s-a transmis pământ cu suprafața de 0,1106 ha (nr. cadastral XXX) în proprietate privată cu destinația „pentru construcții” (la care instanța de fond face referire și se bazează în sentința nominalizată de achitare);

– instanța nu a stabilit care persoane din organele de drept (MAI, procuratură) au fost împuternicite și la ce etapă să participe și să efectueze acțiuni de urmărire penală;

– instanța de fond a dat apreciere critică raportului nominalizat de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014, sub pretextul că acesta a fost efectuat până la începerea urmăririi penale, dar nu a indicat care anume normă de drept reglementează și obligă efectuarea expertizelor după pornirea urmăririi penale;

– instanța a lăsat fără apreciere faptul că inculpata Colța Lilia pe parcursul și la finele urmăririi penale cât și a examinării în fond a făcut cunoștință cu toate materialele cauzei penale nominalizate și nu a contestat rezultatul raportului de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014, nu a solicitat careva întrebări suplimentare, nu a solicitat expertiză suplimentară sau în comisie, prin ce se constată că drepturile părții vătămate nu au fost lezate pe marginea efectuării expertizei nominalizate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2016 au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de procuror și de partea vătămată Suvac Boris, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat, că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind achitarea inculpatei Colța Lilia de sub învinuirea imputată, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

În vederea stabilirii nevinovăției inculpatei Colța Lilia Ion, instanța de apel a reținut că, conform certificatului privind rezultatele inspectării bunului imobil: sala de festivități la nivel de parter din XXX are o suprafața de 382,6 m.p. și este amplasată pe terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1106 ha, care conform extrasului din Registrul bunurilor imobile din 02.06.2015, aparține cu drept de proprietate lui Colța Lilia, în temeiul contractului de donație nr. 7130 din 10.06.2013, înregistrarea fiind efectuată la 10.06.2013 (f.d. 217, 218, vol. I).

Deși în actul de învinuire se indică, că sala de festivități cu suprafața de 360 m.p. a fost construită de SRL „Pasana”, instanța de apel a constatat că, terenul în cauză nu a aparținut cu drept de proprietate SRL „Pasana”, nu a dispus de un careva drept de folosință asupra terenului, iar acuzatorul de stat nu a administrat suficiente probe, prin care să fie atestat că, administratorul SRL „Pasana” a încheiat cu proprietarul terenului cadastral XXX, cu suprafața de 0,1106 ha, care aparține lui Colța Lilia, un act juridic care să permită edificarea de către SRL „Pasana” a sălii de festivități pe terenul enunțat.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat pct. 25 al Regulamentului privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 360 din 18.04.1997, care stipulează că, solicitantul va depune la consiliul județean (primăria municipiului) sau primărie următoarele documente: cererea de eliberare a autorizației de construire; formularul-tip, obținut contra cost de la consiliul județean sau primărie; documentația necesară eliberării autorizației de construire, formată din: certificatul de urbanism; dovada titlului asupra terenului și a construcțiilor (titlu de proprietate sau alt act care conferă dreptul de construire). Proiectul pentru autorizarea lucrărilor de construcție expertiza tehnică, după caz, proiectul de organizare a execuției lucrărilor, după caz; avizele necesare stabilite prin certificatul de urbanism; dovada de achitare a plății pentru eliberarea autorizației. Documentația necesară eliberării autorizației de construire/desființare se anexează.

În conformitate cu rigorile stipulate mai sus, instanța de apel a notificat că, la momentul solicitării eliberării certificatului de urbanism, SRL „Pasana” urma să prezinte un act juridic care să ateste dreptul de proprietate asupra terenului sau un alt act care să ateste dreptul de construire încheiat cu proprietarul terenului.

Eliberarea autorizației de construire este o procedură ulterioară eliberării certificatului de urbanism pentru proiectare și necesită obligatoriu, pentru eliberarea autorizației, prezentarea proiectului construcției, aprobat de arhitectul-șef al localității, în modul stabilit, cu avizele serviciilor de resort, precum și dovada titlului asupra terenului, acte care nu au fost prezentate în ședința de judecată de către administratorul SRL „Pasana”.

Instanța de apel a reținut din conținutul registrului evidenței autorizațiilor de construcții, că Colța Lilia este beneficiarul autorizației de construcție cu nr. 48 din 26 noiembrie 2010 și a certificatului de urbanism cu nr. 49, în baza cărora s-a autorizat executarea lucrărilor de construcție Sala de festivități la nivel de parter, în satul Trebujeni, comuna Trebujeni.

Instanța de apel a constatat, că faptele imputate inculpatei Colța Lilia și reflectate în actul de învinuire precum că, dânsa a substituit prima filă a autorizației de construcție cu nr. 48 din 26.11.2010 emisă de Primăria XXX în care era indicat că solicitant al respectivei autorizații era SRL „Pasana”, cu altă filă, în care era indicat că solicitant al autorizației de construcție este persoana fizică

Colța Lilia nu și-au găsit confirmare prin careva probe pertinente și concludente și se contrazic prin probele administrate la cauza penală.

Instanța de apel și-a întemeiat aceste concluzii și prin declarațiile martorilor audiați în cadrul ședințelor de judecată, și anume: Crețu Ion, care a indicat că, nu-și amintește să fi eliberat autorizație de construire în spatele hanului construit de SRL „Pasana”; martorul Iulian Singoreanu, care a indicat că, în calitate de beneficiar este atestată Colța Lilia, ca persoană fizică în baza certificatului de urbanism, în baza deciziei Consiliului, unde ea peste tot figura ca beneficiar; declarațiile martorului Moraru Tudor care a indicat că, începând cu anul 2011 nu putea elibera nimeni autorizarea de construcție și nu cunoaște dacă până la venirea sa ca primar altcineva să fi eliberat asemenea autorizație.

La fel, au fost reținute și declarațiile martorului Guștiuc Vasile, potrivit cărora Colța Lilia s-a adresat ca persoană fizică, prezentând un set de documente așa-numit proiect de edificare a unei săli, consultându-l i-a propus să revadă proiectul. Atunci când Suvac Boris s-a adresat cu cererea, Guștiuc Vasile i-a prezentat setul de acte care a fost anterior prezentat de Colța Lilia.

În ce privește declarațiile părții vătămate Suvac Boris referitor la faptul că, SRL „Pasana” a depus cerere de obținere a certificatului de urbanism și a autorizației de construcție în anul 2010 au fost respinse de către instanța de apel, iar a martorilor Platon Ion, Știrbu Gheorghe au fost apreciate ca declarative, deoarece acestea se combat prin materialele administrate la cauza penală.

Totodată, instanța de apel a respins argumentele părții vătămate Suvac Boris privind faptul că, dânsul a investit mijloace financiare în construcția sălii de festivități, or, careva probe pertinente și concludente în acest sens nu au fost administrate nici de către acuzatorul de stat și nici de partea vătămată Suvac Boris.

Cu referire la probele prezentate de către avocatul Chifiac Iurie în numele părții vătămate Boris Suvac în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, ce reprezintă o serie de facturi fiscale prin care se atestă că, Boris Suvac, respectiv SRL „Pasana” a procurat careva materiale de construcție, instanța de apel a considerat că, acestea urmează a fi apreciate critic, deoarece aceste probe nu certifică faptul că, aceste materiale de construcție au fost folosite exclusiv pentru construcția sălii de festivități din XXX, or, instanța de apel a constatat că, de către partea acuzării nu au fost administrate careva probe pertinente și concludente care să certifice faptul că, SRL „Pasana” deținea un act juridic, care să permită edificarea de către SRL „Pasana” a sălii de festivități pe terenul în cauză, în contextul în care acest teren cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1106 ha aparține cu drept de proprietate inculpatei Colța Lilia și că, fondatorului persoanei juridice, Boris Suvac i-ar fi cauzat pagube în proporții deosebit de mari în valoare de XXX lei.

Totodată, instanța de apel nu a reținut facturile fiscale și bonurile de plată, în calitate de materiale de probă prezentate de către avocatul Chifiac Iurie, reieșind și din faptul că, potrivit actului de învinuire, elementul de abuz de încredere și

înșelăciune s-a manifestat prin faptul, că Colța Lilia ar fi substituit prima filă a autorizației de construcție nr. 48 din 26.11.2010 emisă de Primăria XXX, în care era indicat că solicitant al respectivei autorizații era SRL „Pasana”, cu altă filă, în care era indicat că solicitant al autorizației de construcție este persoana fizică Colța Lilia, respectiv, probele administrate de către avocatul Chifiac Iurie nu au tangență cu fapta imputată inculpatei Colța Lilia.

În acest context, instanța de apel a constatat că probele prezentate în instanța de apel confirmă faptul, că anume inculpata Colța Lilia a suportat cheltuielile financiare pentru construcția sălii de festivități, astfel, după cum a susținut în cadrul ședințelor de judecată și în acest sens au fost enumerate:

- contractul de împrumut cu destinație specială cu dobândă ORMG-15.11 din 15 aprilie 2011, prin care se atestă că, Colța Lilia a luat cu împrumut de la ÎM OMF „Microinvest” SRL suma de 30 000 lei, pe un termen de 24 luni, cu scopul de a procura teracotă pentru casa de nunți;

- contractul de împrumut cu destinație specială cu dobândă ORSM-44.13 din 26 aprilie 2013, Colța Lilia a luat cu împrumut de la ÎM OMF „Microinvest” SRL suma de 60 000 lei, pe un termen de 31 luni. Scopul împrumutului este reparația sălii de nunți, amenajarea teritoriului și achitarea soldului la împrumutul activ;

- contractul de împrumut nr. 2008 din 26 mai 2008, atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 20 000 lei, începând cu 26 mai 2008 pe un termen de 12 luni, pentru turism rural (sala de festivități);

- contractul de împrumut nr. 2008 din 26 mai 2008 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 20 000 lei, începând cu 26 mai 2008 pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - sala de festivități, s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2009 din 12 martie 2009 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 10 000 lei, începând cu 12 martie 2009 pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2010/34 din 01 aprilie 2010 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, începând cu 01 aprilie 2010 pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2011/44 din 26 aprilie 2011 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2014 din 10 decembrie 2014 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, pentru dezvoltarea turismului rural;

- contractul de împrumut nr. 2014 din 10 decembrie 2014 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2007 din 25 iunie 2007 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 12 000 lei, începând cu 25 iunie 2007 pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2012/056 din 05 iunie 2012 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 20 000 lei, pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2011 din 26 aprilie 2011 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2010/35 din 01 aprilie 2010 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat beneficiarului, Colța Lilia un împrumut în mărime de 15 000 lei, pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr. 2009 din 06 martie 2009 atestă că, Asociația de economii și împrumut „Scala Corbului” a acordat 06 martie 2009 pe un termen de 12 luni, pentru dezvoltarea turismului rural - s. Butuceni;

- contractul de împrumut nr.02/TL/1436 din 17 decembrie 2013 atestă că, Asociația de Economii și împrumut „Rural Credit” a acordat beneficiarului Colța Lilia un împrumut în mărime de 30 000 lei, începând cu data de 17 decembrie 2013, pe un termen de 36 luni, pentru business;

- contractul de împrumut nr.01/TL/1436 din 11 iulie 2012 atestă că, Asociația de Economii și împrumut „Rural Credit” a acordat beneficiarului Colța Lilia un împrumut în mărime de 30 000 lei, începând cu data de 11 iulie 2012, pe un termen de 24 luni, pentru business;

- contractul de muncă nr. 20 iulie 2005 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Zagorodniuc Natalia și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea pereților și a podurilor de la etajul II a hotelului, vopsirea 260x101 = 2600 1, sala de festivități;

- contractul de muncă din 10 octombrie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Frunze Alexandru și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: efectuarea acoperișului la sala de festivități;

- contractul de muncă din 20 martie 2006 atestă că beneficiarul Colta Lilia a făcut comanda, iar executorul Crețu Slavic si-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea pereților în sala din s. Butuceni;

- contractul de muncă din 04 martie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Dolgu Gheorghe și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: clădirea pereților la sala de festivități din s. Butuceni;
- contractul de muncă din 01 martie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Dolgu Gheorghe și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: procurarea a trei tractoare de piatră pentru temelia (sălii) pereților sălii de festivități din s. Butuceni;
- contractul de muncă din 10 octombrie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Cojocaru Dmitrii și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: efectuarea acoperișului sălii de festivități;
- contractul de muncă din 10 octombrie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Leca Mihail și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: efectuarea acoperișului la sala de festivități;
- contractul de muncă din 20 iulie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Zagorodniuc Lilian și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea pereților cu amestec uscat la etajul II din hotel, vopsirea podului și pereților din sala de festivități;
- contractul de muncă din 05 iulie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Postolache Vitalie și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: pregătirea terenului pentru montarea teracotei;
- contractul de muncă din 12 mai 2008 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Dolgu Gheorghe și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: clădirea gardului, clădirea fundamentului la sala de festivități;
- contractul de muncă din 18 mai 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Zagorodniuc Dmitrii și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: montarea teracotei la balcon;
- contractul de muncă din 02 martie 2008 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Bujor Anastasia și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea pereților cu amestec uscat, vopsirea pereților și podului;
- contractul de muncă din 02 martie 2008 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Babenco Dina și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea pereților cu amestec uscat, vopsirea pereților și podului;
- contractul de muncă din 02 februarie 2011 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Corețchii Pavel și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: aplicarea teracotei în sala de festivități din s. Butuceni;
- contractul de muncă din 02 februarie 2011 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Semeniuc Dmitrii și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: aplicarea teracotei în sala de festivități din s. Butuceni;
- contractul de muncă din 04 ianuarie 2012 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Corețchi Slavic și-a asumat angajamentul de

a executa lucrările: reparația camerelor din hotel, reparația și vopsirea sălii de festivități, confecționarea unui perete;

- contractul de muncă din 15 mai 2013 atestă că beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Colța Noem și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: tencuirea gardului de sprijin din fața sălii de festivități;

- contractul de muncă din 20 mai 2013 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Babenco Dina și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: vopsirea pereților în sala de festivități din s. Butuceni;

- contractul de muncă din 20 mai 2013 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Rotari Pavel și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: instalarea cablului electric, instalarea luminilor, confecționarea arcurilor din fier;

- contractul de muncă din 19 februarie 2015 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a făcut comanda, iar executorul Corețchi Pavel și-a asumat angajamentul de a executa lucrările: clădirea a 4,5 cub de calcar, tencuirea pereților, tencuirea pereților la barul din Butuceni, tencuirea pe afară la terasă și bar, instalarea ușii;

- devizul de cheltuieli privind construcția sălii de festivități din sat. Butuceni din 04 martie 2006 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a suportat cheltuieli în sumă de 125289 lei;

- devizul de cheltuieli privind reconstrucția sălii de festivități din sat. Butuceni din 10 ianuarie 2008 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a suportat cheltuieli în sumă de 134836 lei;

- devizul de cheltuieli privind reparația sălii de festivități din sat. Butuceni din 05 mai 2012 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a suportat cheltuieli în sumă de 74139 lei;

- devizul de cheltuieli privind reparația sălii de festivități și interiorul barului, reparația gardului din sat. Butuceni din 05 iulie 2013 atestă că, beneficiarul Colța Lilia a suportat cheltuieli în sumă de 23314 lei;

- devizul de cheltuieli privind reparația sălii de festivități din sat. Butuceni din 04 iunie 2015 se atestă că, beneficiarul Colța Lilia a suportat cheltuieli în sumă de 23314 lei;

- facturile fiscale seria DV2447033 din 21.03.2014, seria JV0052273 din 22.05.2015, JV0051856 din 24.04.2015, RY0032902 din 23.08.2006, XX0789954 din 15.08.2006, nr. 0772964, nr. 0772957, RY0033213 din 30.10.2006, RY0295309 din 23.08.2006, JJ1485604 din 16.07.2013, nr. 0769479 din 26.06.2013, BV3930123 din 13.02.2013, BV6908606 din 29.07.2013, BV6890340 din 22.07.2013, 0769479 din 26.06.2013, DV2447033 din 21.03.2014, DV 2696650 din 23.06.2014, se atestă că, Colța Lilia a procurat diverse materiale de construcție.

Instanța de apel, apreciind contractele de împrumut prin care s-a constatat că, Colța Lilia a luat cu împrumut mai multe sume de bani, scopul împrumutului fiind construcția sălii de festivități, cu contractele de muncă prin care s-a constatat că, Colța Lilia a angajat mai multe persoane fizice pentru executarea

diferitor lucrări de construcție la sala de festivități din s. Butuceni, cu facturile fiscale, prin care s-a constatat că, Colța Lilia a procurat mai multe materialele de construcție, cu extrasul din Registrul bunurilor imobile prin care s-a constatat că, terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1106 ha pe care este construită sala de festivități aparține cu drept de proprietate lui Colța Lilia și cu registrul de evidență a autorizațiilor de construcții pentru anul 2009 prin care s-a constatat că, solicitant al autorizației de construcție a fost Colța Lilia, probe care sunt pertinente și concludente și care pot fi apreciate prin coroborare, denotă acel fapt că, Colța Lilia a construit sala de festivități din satul Butuceni, pe terenul care îi aparține cu drept de proprietate.

Cu referire la probele administrate de partea apărării, instanța de apel a constatat în baza acestora veridicitatea declarațiilor inculpatei Colța Lilia care a indicat că, dânsa din surse proprii, a construit sala de festivități, iar SRL „Pasana” și Suvac Boris, personal nu au contribuit cu careva aporturi bănești întru executarea acestor lucrări.

În această ordine de idei, instanța de apel a constatat că, acuzatorul de stat nu a demonstrat că, acțiunile inculpatei Colța Lilia întrunesc latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, manifestată prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, or, din probele prezentate de partea apărării, se atestă că, bunul imobil care constituie obiectul litigiului - sala de festivități din s. Butuceni, a fost construită de către Colța Lilia, fapt confirmat prin aprecierea în coroborare a contractelor de împrumut, a contractelor de muncă, a facturilor fiscale și cu extrasul din registrul de evidență a autorizațiilor de construcție, pe terenul care aparține lui Colța Lilia, iar conform 329 alin. (1) Cod civil, construcțiile și lucrările subterane sau de la suprafața terenului sunt prezumate a fi făcute de proprietarul terenului pe cheltuiala sa și îi aparține până la proba contrară. Respectiv, instanța de apel nu poate reține prezența elementelor de „abuz de încredere”, „înșelăciune” în contextul dobândirii unui bun a unei alte persoane, când probele administrate de partea apărării demonstrează că bunul imobil - sala de festivități din satul Butuceni a fost construită de către Colța Lilia.

De cealaltă parte, acuzatorul de stat nu a administrat careva probe pertinente și concludente care să ateste, că bunul imobil în litigiu - sala de festivități din XXX, cu suprafața de 360 m.p., costul căreia a fost evaluat la XXX, ar aparține de fapt SRL „Pasana” și, respectiv, Colța Lilia a întreprins acțiuni privind dobândirea ilicită, prin înșelăciune sau abuz de încredere a bunului unei alte persoane.

După cum a fost reiterat de către instanța de apel, în actul de învinuire, acuzatorul de stat incriminează inculpatei Colța Lilia faptul că, dânsa a substituit prima filă a autorizației de construcție cu nr. 48 din 26.11.2010, emisă de primăria XXX, în care era indicat că solicitant al respectivei autorizații SRL „Pasana”, cu altă filă, în care era indicat că solicitant al autorizației de construcție este persoana fizică Colța Lilia. Ulterior, în același scop Colța Lilia, folosind

autorizarea de construcție cu nr. 48 din 26.11.2010 a primăriei XXX, ce conținea date false, a întocmit actul de recepție finală a sălii de festivități indicate mai sus pe care l-a avizat la unele din organele competente, pentru a trece în proprietatea sa localul respectiv.

Potrivit rechizitoriului, acuzatorul de stat în calitate de probe care dovedesc vinovăția inculpatei Colța Lilia în comiterea infracțiunii incriminate, pe lângă declarațiile martorilor, a indicat că, vina acesteia se confirmă și prin autorizația de construcție nr. 48 din 26 noiembrie 2010, eliberată pe numele lui Colța Lilia și raportul de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014, prin care s-a concluzionat că: textul de tipar din filele nr. 1 și nr. 2 din Autorizația de construcție nr. 48 din 26.11.2010 emisă de Primăria XXX este executat cu ajutorul tehnicii computerizate cu imprimantă Laser. A stabili dacă au fost tipărite la unul și același model de imprimantă nu este posibil, din lipsa unei metode argumentate științific în Republica Moldova în acest domeniu. În autorizația de construcție cu nr. 48 din 26.11.2010 emisă de Primăria XXX, probabil una din file a fost substituită.

Instanța de apel a constatat că, raportul de expertiză nr. 5205 din 08 iulie 2014 nu poate fi reținută ca probă în prezentul proces penal și cu referire la prevederile art. 94 alin. (1) pct. 4) și art. 279 alin. (1) Cod de procedură penală, a fost exclusă din dosar, deoarece *această expertiză a fost dispusă în baza ordonanței din 30 iunie 2014, de către căpitanul de poliție Ciubotaru Andrei, care neavând o careva calitate procesuală în cauza penală, a numit expertiză până la intentarea cauzei penale, adică până la data de 23 iulie 2014, respectiv, acuzarea de stat invocă o probă care a fost acumulată în afara procesului penal, fapt care contravine legislației procesual-penale, or, acțiunile procesuale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile prezentului cod și numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracțiune.*

La fel, s-a reținut și faptul că, *la materialele cauzei penale lipsește ordonanța prin care a fost dispusă efectuarea expertizei în speță, prin urmare, nu au fost respectate prevederile legislației.*

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, acuzatorul de stat a solicitat anexarea la materialele cauzei penale a ordonanței privind dispunerea efectuării expertizei tehnice a documentelor din 30 iunie 2014 și ordonanța privind începerea urmăririi penale din 14 ianuarie 2014, prin care s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu comise de către persoane publice din cadrul Primăriei comunei Trebujeni, adică săvârșirea de către persoane publice a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, infracțiune prevăzută de art. 328 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a notificat că, aceste ordonanțe nu confirmă legalitatea dobândirii probei referitoare la raportul de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014, ci

confirmă cele constatate de către instanța de fond și instanța de apel, și anume că, această probă a fost dobândită anterior începerii urmăririi penale în privința inculpatei Colța Lilia, *a fost administrată în altă cauză penală*, din care motive, instanța de apel nu poate reține această probă ca fiind una pertinentă și concludentă în prezenta cauză penală.

În acest context, instanța de apel a conchis că, instanța de fond a formulat o concluzie legală referitor la *excluderea din probatoriu a raportului de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014*, precum și faptul, că autorizația prezentată de inculpata Colța Lilia, este cea autentică, menționând că, acuzatorul de stat a anexat la dosar doar o copie a autorizației, unde în calitate de beneficiar este SRL „Pasana”, fără a fi contrasemnată de Primăria XXX, originalul nefiind prezentat, respectiv, instanța de fond just a conchis că, în această situație, autorizația prezentată de inculpata Colța Lilia este cea autentică.

În ceea ce privește argumentele părții vătămate Suvac Boris referitor la faptul că, instanța de fond nu a dat nici o apreciere certificatului de urbanism din 01.04.2002, instanța de apel a notat că, certificatul în cauză la care face referire partea vătămată este anexat în copie, nu reflectă data eliberării acestuia. Mai mult ca atât, instanța de apel a reținut că, autorizația de construire nr. 48 din 26 noiembrie 2010 a fost eliberată în baza certificatului de urbanism nr. 49 din 24 iunie 2009.

S-a menționat și faptul că, în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel partea vătămată Boris Suvac a solicitat dispunerea efectuării expertizei certificatului de urbanism nr. 49 din 24 iunie 2009, pe motiv că acesta a stat la baza eliberării autorizației falsificate și la fel deține semnalmente asemănătoare de falsificare, prin substituire a unei file.

Prin încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2013 s-a respins cererea părții vătămate Boris Suvac privind numirea expertizei tehnice a certificatului de urbanism nr. 49 din 24 iunie 2009 și a autorizației de construcție nr. 48 din 26.11.2010.

În acest context, cu referire la certificatul de urbanism, la care face referire partea vătămată Suvac Boris, instanța de apel a notat că, acest document nu reprezintă obiectul învinuirii înaintea inculpatei Colța Lilia, deci nu are o tangență cu învinuirea adusă inculpatei și reieșind din faptul că, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, instanța de apel a dispus respingerea cererii părții vătămate privind dispunerea efectuării expertizei tehnice a certificatului de urbanism nr. 49 din 24 iunie 2009.

În ceea ce privește argumentele părții vătămate Suvac Boris referitor la faptul că, nu a fost supus aprecierii procesul - verbal cu nr. 02 din 2002, instanța de apel a considerat că, acest act nu are tangență cu învinuirea înaintată inculpatei Colța Lilia privind dobândirea ilicită a sălii de festivități, or, din conținutul procesului-verbal în cauză s-a decis aprobarea Complexului Muzeal „Orașul medieval Orhei” pe 0,30 ha de teren din terenul de lângă sediul muzeului

înspre podul satului Butuceni pentru proiectarea și construcția sălii de expoziții, unui han și parcerii Auto, dintre care 0,06 ha se atribuie SRL „Pasana”.

Din procesul-verbal al ședinței Comisiei privind delimitarea spațiilor complexului „Orheiul Vechi” din 26.06.2006 se atestă că, în rezultatul cercetării la fața locului a terenului delimitat de arhitectul-șef al raionului Orhei și direcția complexului muzeal „Orheiul Vechi”, documente aferente edificării așa-zisului „Han” (complexul hotelier) membrii comisiei au constatat că, edificiile complexului hotelier au fost construite din surse proprii de SRL „Pasana”.

Instanța de apel a considerat că, nici procesul-verbal al ședinței Comisiei privind delimitarea spațiilor complexului „Orheiul Vechi” din 26.06.2006, la care face referire partea vătămată Boris Suvac nu are tangență directă cu învinuirea înaintată inculpatei Colța Lilia, or, dânsa a menționat despre faptul că, în anul 2006 de către SRL „Pasana” a fost construit și înregistrat un mini-hotel cu bar, cu suprafața de 212 m.p., în satul XXX, și prin urmare, nu are acest proces-verbal nici un efect asupra sălii de festivități care face obiectul în prezenta cauză penală, este un bun imobil aparte.

Cu referire la argumentele părții vătămate Suvac Boris referitor la faptul că, instanța de fond nu s-a expus asupra scrisorii oficiale eliberate la data de 22 iunie 2015 cu nr. 36/01-08/1024 de către Agenția Relații Funciare și Cadastru a RM, prin care s-a notat că, lipsesc careva informații cu privire la existența (înregistrarea) proprietății private, amplasate adiacent sau nemijlocit pe terenul proprietate publică a statului sau a unității administrativ-teritoriale a comunei XXX, instanța de apel a menționat că, acuzarea de stat a înaintat învinuirea inculpatei Colța Lilia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, și anume dobândirea ilicită a sălii de festivități, respectiv, obiectul învinuirii nu se extinde asupra legalității înscrierilor în Registrul bunurilor imobile, prin urmare, sarcina atât a instanței de fond, cât și a instanței de apel este de a judeca cauza doar în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu (art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală).

Astfel, în ceea ce privește informația din Registrul bunurilor imobile XXX, prin care se atestă că, bunul imobil - terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0.1106 ha aparține cu drept de proprietate lui Colța Lilia, instanța de apel a menționat că, această înscriere este una valabilă, acest drept de proprietate nu a fost radiat, deci produce efecte juridice, or, orice persoană care consideră că i-a fost încălcat un drept cu privire la bunul imobil este în drept să-l apere în instanța de judecată în ordinea procedurii contencioase.

Totodată, instanța de apel a notificat că, potrivit prevederilor art. 22 alin. (1) din Legea RM nr. 1543 din 25.02.1998 „cadastrului bunurilor imobile”, Registrul bunurilor imobile este documentul de bază al cadastrului. Dacă datele din registrul bunurilor imobile nu coincid cu datele din alte documente cadastrale sau cu datele constatate pe teren, se consideră veridice datele din registrul bunurilor imobile, cu excepția cazurilor de eroare tehnică evidentă.

Cu referire la argumentele părții vătămate Boris Suvac referitor la faptul că, instanța de fond nu a admis cererea avocatului Kebeș Alexei de a fi audiat în calitate de martor un reprezentant al Agenției Relații Funciare și Cadastru a RM, instanța de apel a dispus audierea martorului Ciobanu Vladimir, care a indicat că, conform materialelor din arhivă pe care le-a prezentat, sectorul nu este reflectat și nu este posibil reflectarea acestui teritoriu în aceste materiale. Factorii de decizie din s. Trebujeni trebuiau să cunoască că acest teren nu poate fi supus privatizării, mai ales că titlul de autentificare a acestor 11 ari a fost eliberat în 1993, iar evidența grafică a tuturor terenurilor primăriei au fost efectuate în 1996, prin urmare trebuiau să fie menționate în aceste materiale.

Instanța de apel a apreciat critic declarațiile acestui martor, or, cele comunicate de către el nu are legătură directă cu învinuirea înaintată inculpatei Colța Lilia, mai mult ca atât, poziția Agenției Relații Funciare și Cadastru a RM a fost expusă în scrisoarea din 22 iunie 2015 cu nr. 36/01-08/1024, conținutul căreia a fost supusă aprecierii de către instanța de apel în decizia sa.

În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că, în acțiunile inculpatei Colța Lilia nu s-a constatat existența faptei infracționale prevăzute de art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, iar acuzarea de stat nu a prezentat probe pertinente și concludente, care apreciate conform prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală să denote tentativa de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane, or, probele administrate de către acuzatorul de stat fie prezintă dubii și contradicții, fie au fost dobândite în afara procesului penal de învinuire a lui Colța Lilia.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către procuror și de partea vătămată Suvac Boris.

6.1. Procurorul, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.*

În susținerea solicitării sale menționează că instanțele de fond și cea de apel au dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu au apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care dovedesc pe deplin vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii imputate (indicând declarațiile părții vătămate, a martorului Platon I., Știrbu Gh., Andrițchi F. date în instanța de fond și susținute în instanța de apel).

Astfel, făcând o analiză detaliată a declarațiilor martorilor nominalizați, recurentul constată că beneficiarul autorizației de construcție a fost în exclusivitate SRL „Pasana” și nici de cum Colța Lilia ca persoană fizică, or, afirmația instanței, precum că, ultima fiind proprietarul terenului cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1106 ha, căreia printr-un act juridic i se permite edificarea sălii de festivități pe terenul enunțat, este lipsit de orice aspect logic, atâta timp cât inculpata a devenit proprietarul acestui teren în temeiul contractului de

donatie nr. 7130 din 10.06.2013, înregistrarea fiind efectuată abia către 10.06.2013, iar autorizațiile de construcții și urbanism au fost eliberate în perioada anului 2009-2010.

Prin urmare, motivele invocate de instanța de apel, precum că, de către SRL „Pasana” nu s-a încheiat nici un act juridic cu Colța Lilia ce ar permite edificarea sălii de festivități pe terenul enunțat sunt vădit neîntemeiate, deoarece la momentul dat după cum a și constatat instanța, inculpata nu avea nici un drept de proprietate.

Mai mult, instanța cu referire la pct. 25 al Regulamentului privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 360 din 18.04.1997, invocă precum că, la momentul solicitării eliberării certificatului de urbanism, SRL „Pasana” urma să prezinte un act juridic care să ateste dreptul de proprietate asupra terenului sau un alt act care să ateste dreptul de construire încheiat cu proprietarul terenului, însă în acest sens omite faptul că nemijlocit inculpata Colța Lilia chiar dacă să admitem conceptual că ar fi fost beneficiarul acestor autorizații, în perioada anului 2010, nicidecum nu era proprietarul acestui teren, deoarece potrivit contractului de donație nr. 7130 din 10.06.2013, intră în posesia acestuia către 2013.

Procurorul menționează că, nu suportă critică și argumentul instanței, prin care aceasta justifică acțiunile inculpatei, motivând că ultima este proprietarul terenului, conform contractului de donație, or legalitatea dobândirii dreptului de proprietate asupra terenului a fost criticată și în declarațiile martorului Ciobanu Vladimir și prin materialele de arhivă pe care le-a prezentat, acest sector nu este reflectat și nu era posibil reflectarea acestui teritoriu în aceste materiale.

În acest sens, este de remarcat faptul că pe ilegalitățile admise la atribuirea, privatizarea acestui teren, la 14.01.2014, a fost dispusă începerea urmăririi penale în privința factorilor de decizie a primăriei Trebujeni, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către persoane publice a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, infracțiune prevăzută de art. 328 alin. (1) Cod penal.

La fel, consideră că nu poate fi susținut drept relevant și argumentul instanței de apel privind declararea nulă a probei ce ține de *raportul de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014 cu referire la prevederile art. 94 alin. (1) pct. 4) Cod procedură penală și urmează a fi exclusă din dosar, deoarece această expertiză a fost dispusă în baza ordonanței din 30.06.2014, adică, până la începerea urmăririi penale, adică a fost acumulată în afara procesului penal, or potrivit art. 94 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești, datele care au fost*

obținute cu *încălcări esențiale* de către organul de urmărire penală a dispozițiilor prezentului cod.

Cu referire la alin.(2) art. 94 Cod de procedură penală, constituie *încălcare esențială* a dispozițiilor prezentului cod, la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, fapt care a influențat sau a putut influența autenticitatea informației obținute, a documentului sau a obiectului.

Astfel, prin prisma celor invocate mai sus, acuzarea reiterează că, pe parcursul urmăririi penale, nu au fost admise încălcări esențiale, mai mult ca atât, notificând prevederile art. 251 Cod de procedură penală, menționează că, această particularitate impune părțile să invoce excepția nulității relative în mod operativ într-o anumită perioadă. Neinvocarea nulității relative în termenul prevăzut de lege atrage *tardivitatea excepției de nulitate* și acoperirea nulității, care nu mai poate fi cerută de partea interesată în altă etapă a procesului penal, ori printr-un alt mijloc procesual.

Recurentul indică că, potrivit materialelor cauzei penale, se constată că, după finisarea urmăririi penale, apărătorul și inculpata n-au invocat nulitatea probelor, ba mai mult ca atât, făcând cunoștință cu concluziile raportului de expertiză (f.d. 152), acestea nu au formulat careva obiecții, iar în astfel de circumstanțe, participanții la această acțiune procesual penală, care nu și-au rezervat dreptul de-a contesta actele procedurale, *sunt decăzuți din dreptul de a invoca nulitatea probelor*.

Totodată, această pretinsă încălcare, a fost înlăturată în instanța de apel, atâta timp cât procurorul în cadrul ședinței de judecată, a solicitat anexarea la materialele cauzei penale a ordonanței privind dispunerea efectuării expertizei tehnice a documentelor din 30 iunie 2014 și ordonanța privind începerea urmăririi penale din 14 ianuarie 2014, prin care s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu comise de către persoane publice din cadrul Primăriei XXX, cauză penală care de fapt are o tangență directă cu cauza penală de învinuire a lui Colța Lilia și la care s-a referit anterior.

Prezentând în instanța de apel, ordonanțele respective atât apărătorul inculpatei cât și instanța nu au pus-o în discuție sub aspectul netemeinicii sau inadmisibilității.

În opinia acuzării acțiunile întreprinse de inculpată urmează a fi apreciate drept metode sub care se prezintă escrocheria, deoarece prin intermediul acestor acțiuni inculpata a exercitat o influențare psihică asupra conștiinței și voinței nu numai a victimei, dezinformându-i conștient realitatea, ci și a factorilor de decizie a comunei Trebujeni, care semnând actul de recepție finală au presupus în mod real, că beneficiarul dreptului de proprietate asupra sălii de festivități, este Colța Lilia.

Cele invocate mai sus, relevă că, ambele instanțe de judecată nu au supus unei aprecieri minuțioase materialul probator administrat în cauza, sub aspectul

laturii subiective a faptei imputate inculpatei care semnalizează o intenție cu rea credință de inducere a părții vătămate în eroare și profitând de încrederea acestuia, l-a determinat să-i transmită setul de acte, ca ulterior, falsificându-le, să-l deposedeze de dreptul de proprietate asupra sălii de festivități.

În motivarea soluției adoptate de menținere a sentinței de achitare în privința inculpatei Colța Lilia, instanța de apel a supus unei aprecieri critice probele materiale ce constituie o serie de facturi care au fost prezentate instanței de apel cu titlu de probe suplimentare, invocându-se că prin acestea nu se certifică faptul că materialele de construcție procurate de SRL „Pasana”, au fost folosite exclusiv pentru construcția sălii de festivități din satul Butuceni.

Totodată instanța indică că, anume din probele prezentate de inculpata Colța Lilia se constată faptul că dânsa a suportat cheltuieli financiare pentru construcția sălii.

Acuzarea consideră că instanța de apel, expunându-se critic asupra probelor suplimentare prezentate de partea acuzării, a creat o stare de incertitudine, deoarece contrar celor reținute de instanță, lipsa de fundamentare juridică și economică, se atestă anume din probele prezentate de către Colța Lilia, or, majoritatea facturilor fiscale nu corespund perioadei în care au fost declanșate lucrările de construcție a sălii, ba mai mult ca atât, nici unul din martorii audiați chiar și martorii ce au depus declarații în favoarea inculpatei, nu au indicat la faptul că aceasta ar fi suportat careva cheltuieli financiare.

Recurentul consideră că instanța de apel, la adoptarea deciziei, a repetat eroarea de drept admisă de către instanța de fond și nu a dat apreciere justă suportului probatoriu prezentat de către acuzare, astfel încât concluzia instanței de apel este inacceptabilă, deoarece probele acuzării au fost supuse unei minuțioase cercetări în ambele instanțe, făcându-se referire la declarațiile detaliate ale participanților la proces, iar în astfel de condiții, colegiului penal, îi rămânea doar să aprecieze aceste probe, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

În opinia recurentului este evident faptul, că instanța de apel a preluat concluziile formulate de prima instanță, fără a proceda la o apreciere proprie, specifică activității de judecare a apelului, cerință prevăzută la art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, lăsând fără argumentare criticile și mijloacele de promovare a intereselor procesuale, invocate de apelanți, ceea ce egalează cu nerezolvarea fondului apelului.

6.2. Partea vătămată Suvac Boris, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției este expusă neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea solicitării sale menționează că instanțele de fond și cea de apel

au dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu au apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care dovedesc pe deplin vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii imputate, expunând aceleași argumente care sunt indicate în recursul procurorului.

Consideră că, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, deoarece instanțele de fond și de apel unilateral a examinat cauza dată, ignorând probele prezentate de către acuzatorul de stat în sprijinul învinuirii, precum și a părții vătămate, iar cele prezentate de inculpată sunt irelevante cauzei date și nu confirmă nevinovăția acesteia în săvârșirea infracțiunii imputate.

La 10 noiembrie 2016, partea vătămată depune recurs suplimentar și menționează că, prin ordonanța Direcției Generale urmărire penală a CNA din 25 august 2016 a fost pornită urmărirea penală pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, conform prevederilor art. 328 alin. (1) Cod penal.

Drept temei pentru pornirea urmăririi penale a servit faptul că, în temeiul certificatului de urbanism pentru proiectare eliberat SRL „Pasana”, a fost perfectată documentația de proiect și autorizația de construcție a sălii de festivități pe numele SRL „Pasana”, după care arhitectorul-șef al raionului XXX a transmis materialele respective cet. Colța Lilia (fondator al SRL „Pasana”) și persoană cu care Suvac Boris gestiona în comun activitatea hotelului-cafénea, în vederea avizării autorizației la primarul XXX și secretarul consiliului XXX, și atribuirii numărului de înregistrare, conform prevederilor pct. 17 și 42 din Regulamentul privind certificatul de urbanism și autorizarea construirii sau desființării construcțiilor și amenajărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 360 din 18.04.1997, în vigoare la acel moment.

Totodată, s-a stabilit că persoane publice din cadrul primăriei XXX, la propunerea lui Colța Lilia, în lipsa unor documente confirmative, au înscris în Registrul autorizațiilor de construire și certificatelor de urbanism eliberate de primăria XXX date vădit false, precum-că cet. Colța Lilia i-ar fi fost eliberat certificatul de urbanism nr.49 din 24.06.2009 pentru construcția sălii de festivități, deși, de facto, un astfel de document nu a fost elaborat și eliberat cet. Colța L. de către arhitectorul-șef al r-lui XXX, persoană abilitată conform Hotărârii Guvernului nr.360 din 18.04.1997 cu dreptul de perfecta asemenea acte.

La fel s-a stabilit că, Certificatul de urbanism cu nr.49 din 24.07.2009 eliberat pe numele lui Colța L. pentru proiectarea unei săli de festivități în XXX conține date neautentice și anume în acesta este indicat eronat nr. cadastral XXX, care este atribuit de fapt unui lot de pământ din XXX, ce-i aparține cu drept de proprietate privată cet. Bagrinovschi, iar pe fila nr.2 a certificatului menționat este indicată construcția unei case de locuit și nicidecum a sălii de festivități.

Menționează și faptul că, în altă cauză penală a fost pus sub învinuire Popescu Serghei, care, la data de 27 iunie 2012 deținea funcția de specialist pentru reglementarea regimului proprietății funciare din cadrul primăriei XXX.

Prin sentința Judecătoriei Orhei din 04 octombrie 2016 Popescu Serghei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal și amendat cu 150 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în autoritatea publică locală, pe o perioadă de 2 ani.

După cum a menționat instanța de fond, terenul cu suprafața de 0,1106 ha, cu codul cadastral XXX, i-a fost repartizat în proprietate lui Colța Liubovi în temeiul Extrasului completat și semnat de inculpat, iar în temeiul acestui extras pe numele lui Colța Liubovi a fost eliberat și titlu de proprietate, fiind, totodată, și un temei de înregistrare a dreptului de proprietate la organul cadastral, astfel că, până în anul 2012 nu a fost în folosința lui Colța Liubovi ca teren agricol.

Recurentul relevă faptul că, terenul dat, a constituit pășuni și până în anul 2012 a fost parte componentă din terenul aferent Complexului muzeal „Orheiul Vechi” ce constituia proprietatea statului. Acest teren cu suprafața de 0,1106 ha s-a format în rezultatul delimitării făcute în anul 2012, dintre proprietatea de stat a rezervației și cea a unității administrativ teritoriale, fapt confirmat prin decizia Consiliului local XXX nr. 5.5 din 10.10.2012, prin care s-a aprobat delimitarea terenurilor și Actul de stabilire a hotarelor sectorului de teren întocmit de OCT XXX din 11.04.2013, efectuat la cererea lui Lilia Colța.

Reieșind din cele expuse, recurentul constată că între acțiunile ilegale ale persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul XXX, inculpatei Colța Lilia și condamnatul Popescu Serghei, care prin depășirea atribuțiilor de serviciu au falsificat actele menționate supra, și folosirea acestor acte false de către Colța Lilia, există o legătură directă, și respectiv, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, la fel și sentința Judecătoriei Rîșcani, sunt ilegale, fapt demonstrat prin cumulul de probe examinate în ședințele instanțelor de judecată și anexate la recurs.

7. Colța Lilia a depus referință privind opinia sa asupra recursurilor ordinare declarate, solicitând respingerea acestora ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate, ca fiind legală și întemeiată.

8. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează, că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct.1) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să respingă recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

8.1. Recurentul invocă temeiul de drept prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia „*hotărârile instanței de apel pot fi supuse*

recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dacă hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”.

Colegiul penal, analizând decizia atacată, conchide că temeiul prevăzut de norma menționată supra, nu și-a găsit confirmare la examinarea recursului declarat, dat fiind faptul, că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), (5), 417 alin.(8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată.

În această ordine de idei, Colegiul remarcă că potrivit normelor art. 414 alin.(1) Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală stabilesc că instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit prevederilor art. 417 alin.(8) Cod de procedură penală decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Din materialele cauzei penale, Colegiul lărgit constată că Colța Lilia Ion a fost pusă sub învinuire în baza art. 27, 190 alin. (5) Cod penal - *tentativă de escrocherie, adică fabricarea actelor false cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în proporții deosebit de mari, însă din cauze independente de voința făptuitorului, infracțiunea nu și-a produs efectul*, iar prima instanță a pronunțat o sentință de achitare în privința lui Colța Lilia Ion de sub învinuirea imputată, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, soluție menținută de către instanța de apel, care a reținut, că instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra nevinovăției inculpatei de săvârșirea infracțiunii imputate.

Analizând decizia atacată, Colegiul penal consideră, că instanța de apel legal și întemeiat a menținut hotărârea primei instanțe, deoarece la judecarea apelurilor declarate de procuror și de partea vătămată Suvac Boris, a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, respectând prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 5 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

Mai mult ca atât, Colegiul menționează, că temeiurile invocate de către recurenți, precum și argumentele acestora au constituit obiect de examinare la

judecarea cauzei în instanța de apel, și asupra acestora instanța judecătorească s-a expus argumentat în hotărârea pronunțată.

Cu referire la alegațiile recurenților, precum că instanța de apel nu a pus în discuție sub aspectul netemeinicii sau inadmisibilității ordonanțele prezentate de către procuror în ședința instanței de apel, privind dispunerea efectuării expertizei tehnice a documentelor din 30 iunie 2014 și privind începerea urmăririi penale din 14 ianuarie 2014, prin care s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu comise de către persoane publice din cadrul Primăriei XXX, Colegiul lărgit atrage atenția la faptul că, potrivit procesului – verbal al ședinței de judecată din 23 martie 2016, întocmit în instanța de apel, este evident că, aceste acte au fost anexate la materialele cauzei penale (f.d.19, vol. III) și asupra acestora, instanța de apel s-a expus în hotărârea adoptată, considerând că: „...aceste ordonanțe nu întăresc legalitatea dobândirii probei referitoare la raportul de expertiză nr. 5205 din 08.07.2014, ci confirmă cele constatate de către instanța de fond și instanța de apel, și anume că, această probă a fost dobândită anterior începerii urmăririi penale în privința inculpatei Colța Lilia, a fost administrată în altă cauză penală, din care motive, instanța de apel nu poate reține această probă ca fiind una pertinentă și concludentă în prezenta cauză penală”. (pct.5.10.3 a deciziei, f.d.58, vol. III)

Colegiul lărgit consideră necesar de a reitera faptul constatat de către instanțele de fond, care au concluzionat că, în acțiunile inculpatei Colța Lilia nu s-a constatat existența faptei infracționale prevăzute de art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, iar acuzarea de stat nu a prezentat probe pertinente și concludente, care apreciate conform prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală să dovedească săvârșirea de către inculpată a tentativei de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane, deoarece, potrivit analizei înfăptuite de către instanțele judecătorești, probele administrate de către acuzatorul de stat prezintă dubii și contradicții sau fost dobândite în afara procesului penal de învinuire a lui Colța Lilia.

Colegiul penal, de asemenea, ține se atragă atenția asupra prevederilor art. 8 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa, deoarece acuzarea urmează să prezinte probe care ar confirma vinovăția persoanei de săvârșirea unei culpe, dar nu invers.

În acest sens, Colegiul penal menționează și jurisprudența CtEDO, bazată pe prevederile art. 6 parag.1 al Convenției, care impune, printre altele, ca, în îndeplinirea funcțiilor lor, membrii unui tribunal să nu pornească de la ideea preconcepută că cel trimis în judecată a comis actul incriminat; **sarcina probei revine acuzării**, iar de situația îndoielnică beneficiază cel acuzat (*in dubio pro reo*). În plus, „acuzarea” este cea care trebuie să-i indice persoanei acuzate faptele ce i se impută, pentru ca, astfel, aceasta să fie în măsură să-și pregătească apărarea în consecință; ea trebuie să ofere suficiente probe care să fundamenteze o eventuală declarație de culpabilitate (*CEDH, 06 decembrie 1988, Berbera, Messegue et Jabardo c/Espagne*).

Subsidiar, Colegiul lărgit relevă, că recurenții își exprimă dezacordul său cu aprecierea probelor de către instanțele de fond și în acest sens, Colegiul menționează că, instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanțe, acestea fiind atribuții exclusive ale instanțelor de fond.

8.2. Cu referire la recursul suplimentar depus de către partea vătămată Suvac Boris, Colegiul lărgit menționează că, în conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Prevederile legale cu privire la termenul de recurs au un caracter imperativ, deoarece recursul declarat după expirarea termenului se consideră tardiv și nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual, dat fiind faptul că legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Unul dintre scopurile legii procesual penale este asigurarea egalității pentru toate părțile interesate în procesul penal, însă acest deziderat impune disciplinarea activității procesuale, inclusiv și prin stabilirea unor termene peremptorii.

În acest sens art. 230 al. (2) Cod de procedură penală impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului. Astfel, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Potrivit prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală și practica judiciară stabilită, la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului pînă la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. La calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Din materialele dosarului se constată că, la data de 22 iunie 2016 a fost pronunțată decizia motivată în speța dată (f.d.62, vol. III) și la data de 20 iulie 2016 partea vătămată Suvac Boris declară recurs în termenul legal, iar ulterior, la data de 10 noiembrie 2016 depune cerere de recurs ordinar suplimentar (f.d. 89, vol. III).

Astfel că, în conformitate cu prevederile legale și ținând cont de circumstanțele de fapt stabilite, Colegiul lărgit conchide că recursul ordinar suplimentar declarat de partea vătămată Suvac Boris este depus după expirarea a 30 zile de la data pronunțării deciziei, potrivit art. 422 Cod de procedură penală, și urmează a fi respins ca inadmisibil.

În aceste condiții instanța de recurs consideră, că n-a fost constatată prezența în speța examinată a unei erori de drept, care ar servi drept temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei contestate, deoarece instanța de apel n-a admis o eroare gravă de fapt, care ar afecta soluția acesteia.

Din considerentele expuse, Colegiul lărgit conchide că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală, de aceea recursurile ordinare declarate de procuror și de partea vătămată Suvac Boris urmează a fi respinse ca inadmisibile.

9. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

DECIDE:

Se resping ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Devder Djulieta și de partea vătămată Suvac Boris cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2016, în cauza penală în privința lui **Colța Lilia Ion**.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la data de **30 martie 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Nicolaev Ghenadie

Judecător

Timofti Vladimir

Judecător

Moraru Petru